

Hij staat zijn hele leven op de barricades tegen de aanleg van snelwegen en het vernielen van landschappen. Mede dankzij hem kwam de Leidse Baan er niet en wordt de Rijnlandroute, die momenteel wordt aangelegd, veel minder dominant. Als bioloog en natuurbeschermer ontwikkelde hij 'een gezonde argwaan' jegens politici en ambtenaren. Wim ter Keurs (77) werd onlangs door inwoners van Voorschoten uitgeroepen tot meest markante inwoner.

'Voor mij is het mooi om ten strijde te trekken'

Wim ter Keurs tegen de achtergrond

Interview van de week

Paspoort

Naam: Wim ter Keurs
Leeftijd: 77 jaar
Woonplaats: Voorschoten
 (sinds 1977)
Opleiding: studie biologie
 Universiteit Leiden
Beroep: bioloog, gepensio-
 neerd, tot 2003 hoofd
 afdeling milieubiologie
 van de Universiteit Leiden
Maatschappelijk: onder
 meer voorzitter Stichting
 Behoud Stad, Natuur en
 Landschap Rijnland, mede-
 oprichter boeren natuur-
 vereniging Santvoorde,
 voorzitter Beheerscom-
 missie Vogelpas Starre-
 vaart (naast Vlietland),
 voorzitter Werkgroep
 Milieubeheer Leiden,
 (mede)organisator diverse
 natuur- en landschapsex-
 cursies
Burgerlijke staat: ge-
 trouwd met Ria, zoons
 Jacco (48) en Bram (43),
 drie kleindochters (11, 3, 1)

van de Papenwegse polder tussen Voorschoten en Leiden: „De meeste mensen kunnen niet tegen de stress van actievoeren. Ik wel.”

FOTO HIELCO KUIPERS

Nog niet moegestreden

Miep Smitsloo

miepsmitsloo@planet.nl

Bioloog, milieu- en natuurbeschermer Wim ter Keurs is zijn hele leven zeer betrokken bij deze regio, waar hij als student kwam wonen. Al vanaf het moment dat hij ambtenaren in 'zijn' bos de maten voor de Leidse Baan zag opmeten. Hij kreeg er nachtmerries van.

De Leidse Baan en de beoogde Rijksweg 11 werden geschrapt en de Rijnlandroute wordt nu slechts in afgeslankte vorm aangelegd. Verschillende stukken groen in onze regio zijn nog groen omdat hij tegen bebouwing ageerde. Waar wel woningen worden gebouwd, zoals nu bij kasteel Duivenvoorde op de grens Voorschoten/Leidschendam, gaat hij tot het uiterste om te proberen die bebouwing zo kleinschalig mogelijk te houden.

Hij was of is lid van alle denkbare werk- en actiegroepen, ook vandaag de dag, op z'n 77°. Nee, moegestreden is de Voorschotenaar nog allerminst. Onlangs werd mede door zijn inzet een groot afvalstation ofwel milieustraat in het dorp afgeblazen. En op dit moment strijdt hij voor de komst van een groot geluidsscherm langs de A4. Hij is een vechter, een doorbijter – alsof een scherpe geest zijn geringe lengte moet compenseren. Een handicap, die hij opliep omdat zijn moeder tijdens de zwangerschap rode hond kreeg. Onlangs werd Wim ter Keurs door de bezoekers van de tentoonstelling 'Markante mannen van Voorschoten' uitgeroepen tot de meest markante man die daar werd gemist. Voorwaar een aardige aanleiding om de actievoerder, die al vele tientallen jaren regelmatig in de krantenkolommen opduikt en die door journalisten nooit vergeefs om een mening wordt gevraagd, nu eens uitgebreid aan het woord te laten.

Nachtmerries

„In mijn studententijd, eind jaren zestig, was ik een tijdje een *drop-out*. In het eerste jaar haalde ik allemaal negens en tienens, maar ik vond het studentenleven helemaal niks en moest als persoon verwerken wie ik was. Dat ik fysiek niet alles kon wat ik wilde. Ik kon hulpjachttopzichter worden in de polder bij Mariahoeve in Den Haag. Een gebied van zo'n 150 hectare weilanden en bossen, waar ik letterlijk dag en nacht in m'n eentje rondzwierf. Heerlijk. Tot de dag dat ik daar mannen in bruine Manchester pakken zag rondlopen. Het bleken ambtenaren te zijn van Provinciale Waterstaat, die de beste route voor een nieuwe provinciale autoweg, de Leidse Baan, aan het opmeten waren. Die weg zou dus dwars door de natuur komen te liggen. Het idee dat die bijzondere bossen moesten wijken voor een weg was voor mij een enorme schok. Ik kreeg er nachtmerries van.”

Leidse Baan

„Samen met een paar collega's, Helias Udo de Haes en Piet Sevenster, ben ik actie gaan voeren om te proberen die Leidse Baan tegen te houden. Hoe? We gingen praten met Kamerleden, met Statenleden, we schreven alle mogelijke stukken en rapporten. Op een gegeven moment heb ik zo Ria, mijn vrouw, ontmoet. Zij woonde in die tijd in Leidschendam en zou vanuit haar huis op die weg gaan uitkijken. Ze belde me op en was bijna net zo kwaad als ik en ging meehelpen met actievoeren, waar Helias, Piet en ik schreven en praatten met bestuurders, bereidde Ria demonstraties en marsen voor. Zo gestructureerd was die taakverdeling.”

Iets moois

„Op een gegeven moment zei iemand tegen me: 'Heb je gezien dat Ria verliefd op je is?' Ik was stomverbaasd. Op mij, zo'n *loner*? Ik weigerde het te geloven. Maar het bleek dus wel waar. Ik heb aan die actie dus iets heel moois overgehouden: Ria én onze twee zonen. En die Leidse Baan is er nooit gekomen.”

Werkgever niet blij

„Ik heb mijn leven lang bij de Universiteit Leiden gewerkt, de laatste dertig jaar als hoofd afdeling milieubiologie. De universiteit was niet altijd blij met mijn drang om actie te voeren, vooral niet toen ik dat tegen dat instituut zelf deed! Ik heb begin 2000 geprotesteerd tegen de dreigende bezuinigingen. De ivoeren torens waar wetenschappers in zitten, kenden het fenomeen actievoeren toen niet. Uiteindelijk hebben we gewonnen, de bezuinigingen zijn grotendeels terugged Schroefd en alle gedwongen ontslagen ongedaan gemaakt. Mijn collega, Evert Meelis, en ik hebben de onderhandelingen gedaan. Heerlijk! Maar het heeft wel effect op mijn carrière daar gehad, zeker weten. Ik had me veel beter netjes aan de universitaire mores kunnen houden, dan was ik verder gekomen.”

Mooiste overwinning?

„Er is een tijd geweest dat ik de successen op het gebied van wegen die nooit zijn aangelegd, niet heb durven noemen, omdat het er zo veel waren. Een aardige actie bijvoorbeeld heb ik halverwege de jaren zeventig samen met de boeren in de Rijnstreek gevoerd tegen de aanleg van Rijksweg 11, die dwars door het

Groene Hart van Alphen zou lopen en ook de buurtschappen De Weipoort en de Zuidbuurt in Zoeterwoude zou doorsnijden. Het is ons gelukt om er een auto-weg van te maken in plaats van een snelweg: de huidige N11, die ook pal tegen de spoorlijn naar Utrecht is aangelegd in plaats van dat 'ie dwars door het Groene Hart zou lopen.”

Rijnlandroute

„We hebben niet kunnen voorkomen dat de Rijnlandroute (snelweg die de A4 met de A44 verbindt en die momenteel wordt aangelegd, red.) er komt, nee. Nou ja, kijk, met zo'n prestigeproject is het zo dat politici die eenmaal een standpunt voor die weg hebben ingenomen, niet meer in beweging te krijgen zijn. En de ambtenaren zitten als Siamese tweelingen aan de politici vastgeklonken. Maar het is wel zo dat de eerste plannen voor de Rijnlandroute, die al dateren uit de vorige eeuw, veel desastreuzer waren. De weg was begin deze eeuw als open bak dwars door Voorschoten en pal langs de Stevenshof gepland. Nu komt er onder Voorschoten door een geboorde tunnel. Dat is nooit onze bedoeling geweest, maar is wel te danken aan het feit dat wij hebben laten zien hoe maatschappelijk ongewenst een snelweg dwars door woonkernen was.”

'Gezonde argwaan'

„Ik heb een gezonde argwaan ontwikkeld jegens ambtenaren en politici. Mijn ervaring is dat meestal een of ander 'dwaallicht' op een gemeentehuis, bij de provincie of ministerie een prestigeobject verzint en een politiek kopstuk dat graag op zijn naam wil hebben. Op

'Ik heb een gezonde argwaan tegen politici en ambtenaren'

enig moment doen argumenten er niet meer toe, omdat de trein rijdt en niet meer te stoppen is. Want je maakt geen naam met het oplossen en verbeteren van bestaande knelpunten, maar wel met prestigeprojecten. Niet voor niets heet de N206, de verbindingsroute Leiden-Katwijk, de 'Ingenieur G. Tjalmaweg'. Tjalma was destijds hoofd-directeur van Provinciale Waterstaat van Zuid-Holland. Een of andere gedeputeerde zal wel hebben bedacht dat de weg naar Tjalma moest worden genoemd – dat is het mechanisme."

'Gezonde argwaan' (2)

„Een aardig voorbeeld van hoe gezond die argwaan van me is gaat weer over de Rijnlandroute. Volgens het Bewonersgroepenoverleg Rijnlandroute, waar zo'n veertig organisaties aan deelnamen en die ik mocht leiden, lost die weg de problemen van de Churchillaan in Leiden niet op. En juist die problemen werden telkens genoemd als motief om die Rijnlandroute aan te leggen.

Wij hebben een aantal voorstellen gedaan om de bestaande route te verbeteren en geadviseerd dat eerst te doen, voordat die nieuwe snelweg zou worden aangelegd. De eerste gedeputeerde wiens porte-

feuille het was, Asje van Dijk, weigerde dat. Zijn opvolgster Ingrid de Bondt eveneens. Zulke bestuurders doen werkelijk *alles* om zo'n weg erdoor te drukken, of die nou nodig is of niet."

Geen auto

„Ik heb geen auto. Dat is niet zozeer uit principe, maar ook iets pragmatisch, al is het weleens ongemakkelijk. In de tijd van de Leidse Baan was het wel handig. Steevast vroegen politici bij onze gesprekken triomfantelijk: 'En, hoe zijn jullie hier gekomen?' Erop doelend dat je dan met de auto zou zijn, maar nee, dan was het antwoord: met de trein.

Ik ben niet principieel tegen autobezit. Wel tegen het automatisme dat de groei van het aantal auto's nog steeds vrijwel automatisch gepaard gaat met het aanleggen van alsmaar meer wegen."

Don Quichot?

„Ik ben niet moegestreden. Ik voel me geen Don Quichot, *nee, nee, nee*. Daarvoor heb ik toch teveel dingen gewonnen. Ik word ook kriegelig als mensen roepen dat ze zich niet serieus genomen voelen. Ik heb – maar dat klinkt misschien arrogant – de instelling van: uiteraard word ik altijd serieus genomen! Daar zorg ik wel voor!

Voor mij is en blijft het vanzelfsprekend om ten strijde te trekken. Ik verbaas me er juist over dat dat voor anderen niet zo is. Maar sommige mensen worden er murw van. Vergis je niet, je moet stressbestendig zijn om langdurig tegen overheden actie te voeren! De meeste mensen zijn dat niet, die kunnen niet tegen de stress. Ik wel."

Energie waard?

„Ja, ja, het is de energie allemaal

waard geweest. Kijk, die wegenbouw: daar heb ik alleen wat aan de rand kunnen krabben, maar ze zijn wel minder desastreus aangelegd dan in het stadium van de tekentafel de bedoeling was. En er zijn in de omgeving veel gronden die mede door mij de bestemming groen hebben kunnen behouden. Zoals in de polder tegen Mariahoeve aan, waar gronden aan Staatsbosbeheer zijn overgedragen, die door de boeren in de omgeving in stand worden gehouden. En bij recreatiegebied Vlietland heb ik samen met anderen gezorgd voor een vervangende vogelplas, toen de Meeslouwerpolder werd ontzand. Dat alles bij elkaar maakt het de energie waard."

Karakter

„Als je mijn karakter wilt omschrijven: ik heb een heel groot uithoudingsvermogen. Ik reageer nooit primair of explosief, word nooit emotioneel. Ik vind het héérlijk als in een bomvolle zaal iemand uit het publiek helemaal door het dolle is en geëmotioneerd roept dat Gedeputeerde Ingrid de Bondt staat te liegen. Maar het is niet zoals ik wil reageren, want ik beschouw zo'n emotionele reactie van mijn kant als niet-effectief.

Ik reageer wel op smerige trucjes die veel politici toepassen, door, als ze in een zaal vol tegenstanders staan, te zeggen: 'Ik merk dat u heel emotioneel bent, daar heb ik begrip voor'. Dan zeg ik: 'Opvallend dat u wel op het emotionele ingaat en niet op de argumenten'."

Workaholic

„Ik ben al die jaren veel tijd aan al die acties kwijt geweest, ja, dat ben ik nu nog steeds. Ria beschrijft mij altijd als workaholic. Ik zei laatst tegen één van mijn zoons dat ik

hem een goede vader vond. Meteen schoot me te binnen: hoe was ik vroeger eigenlijk als vader? Dat vroeg ik hem. Vrij spontaan zei hij: 'Van jou hebben we geleerd niet zomaar alles en iedereen te geloven en heel kritisch te zijn. Maar mama heeft ons opgevoed?'"

'Markant dorpsgenoot'

Bezoekers van de tentoonstelling 'Markante Voorschotenaren' betitelden Wim ter Keurs onlangs als meest markante dorpsgenoot die ze bij de tentoonstelling hadden gemist.

Wim: „Wat voor gevoel me dat geeft? Een mengeling tussen lichthetelijke gêne aan de ene kant. Aan de andere kant is die benoeming ook wel leuk. Artiesten zouden zeggen: het is een *publieksprijs*. Mensen die erop reageerden, heb ik geschreven of gezegd: ik zal een donkere bril en een valse snor kopen. De vraag is alleen of dat met mijn postuur veel zal helpen."

Zijn postuur

„Toen mijn moeder zwanger van mij was, heeft ze rodehond gekregen. Ik heb daardoor een scoliose opgelopen, een verkromming van de wervelkolom. Ik heb er geen last van – zo beleeft je jezelf niet. Je ziet jezelf niet als invalide, hoewel ik dat strikt genomen wel ben.

Ik word er pas mee geconfronteerd als kleuters in de supermarkt naar me kijken en zeggen: 'Kijk, mama, een klein meneertje'. Ouders reageren daar vaak nogal zenuwachtig op, zo van: 'Dat mag je toch niet zeggen'.

Dan zeg ik tegen die kinderen: 'Maar ik ben wel groter dan jij'. Dan zie je de verwarring bij die kleintjes toeslaan, want zij vergelijken mij niet met zichzelf, maar met andere volwassenen."